

Efesus

Anututä iniken äbot pähap kubägän nipmak täyak unitäño manbiñam

1 ✧ Näk Pol, Anutu täño nadäk terak Jesu Kristo täño aposoro itat. Täñkañ manbiñam ñowä Anutu täño kudupi ämawebe Efesus yotpärare-ken itkañ Kristo-kät kowat-kwasikorän täñpäñ nadäkinik täñ imik täkañ inta kudän täñ tamitat.

2 ✧ Täñpäkañ Anutu Nanin-kät Ekäninin Jesu Kristo unitäño orakorak ba bänep pidämtä intä terak äroton.

Kristo terak iron inide kubä yäpümäj

3 ✧ Eruk nin Ekäninin Jesu Kristo täño Anutu ba Nani u wäpi yäñpäñ iniñ oretna! U Kristo terak, kunum gänañ nanik imaka täga mebäri mebäri, bänep käda täño bumta nimik täyak.

4 ✧ U kunum kenta kome nämo ahäñirän nintä iñamiken momi nämo, kudupi ude itneta Kristo terak inita biñam iwoyänkuk.

5 ✧ Ba iniken ironita yäñpäñ kunum kenta kome nämo ahäñirän Jesu Kristo täño piäni terak iniken nanak ämawebeniye ude itta nadäk tawañ peñkuk. U äma kubä täño nadäk terak nämo, iniken gärip ba nadäk terakgän täñkuk.

✧ **1:1:** Rom 1:1,7, 1Ko 1:1; Kol 1:1; Apos 18:19-21; Apos 19:1 ✧ **1:2:** 2Ko 1:2; Kol 1:2 ✧ **1:3:** Efe 2:6 ✧ **1:4:** Jon 15:16, 17:24, 2Te 2:13; Efe 5:27; Kol 1:22 ✧ **1:5:** Jon 1:12

6 ✧ Ude täņkuko uwä nintä bänep ironi inipärik kubä unita yänpän iniņ oretta täņkuk. Bänep iron u nanaki bänepi gämäni uterak gwäki nämo bujät nimiņkuk.

7 ✧ Nadäkaņ? Kristo täņo kumäk-kumäki terak nin momi täņo topmäk-topmækken nanikpän piräreņ nipmaņpän mominin ärut nimiņkuk. U uwä Anutu täņo iron inide kubä!

8-9 ✧ Iron u bumta-inik bujät nimiņkuk! Ude täņkaņ nadäwän tärewäpän imaka Kristo terak ude api täņpet yän nadäk tawaņ käbop peņkuko u kwawak pewän ahäņ nimiņkuk. Ude täņkuko uwä iniken gärip terak täņ nimiņkuk.

10 ✧ Nadäk tawaņ bian-inik peņkuko u iniken kadäni siwoņi-ken bureni pewän ahäwayän täko uwä ŋode; Imaka imaka kome terak ba kunum gänaņ täņ-pewani u kudup yäpmän päbä kubäkengän Kristo gämori-ken yepmaņpän iräkaņ Kristotä gwäki ude intäjukun api it yämek.

11 ✧ Täņpäkaņ Juda ämawebe nin imaka, Kristo uterak Anututä inita biņam bian iwoyänkuk. Kunum kenta kome nämo ahäņirän iniken nadäk tawaņ iwatpän nin iwoyänkuk. Anutu u uwä iniken nadäk-gärip iwatpän imaka imaka kudup täņpewän ahäk täkaņ.

12 Ude täņkuko uwä mebäri ŋodeta täņkuk; Juda ämawebe Kristota nadäkinik intäjukun täņkumäņo nintä Anutu täņo täktäki ba wäpi biņam ärowani-inik u iniņ oretta iwoyänkuk.

13 ✧ Täņpäkaņ guņ äbotken nanik, in imaka

✧ **1:6:** Mat 3:17; Kol 1:13 ✧ **1:7:** Efe 2:7; Kol 1:14,20 ✧ **1:8-9:** Rom 16:25 ✧ **1:10:** Gal 4:4; Kol 1:16,20 ✧ **1:11:** Rom 8:28-29
 ✧ **1:13:** Kol 1:4-6; Efe 4:30

udegän, man bureni, Anutu täño Manbiñam Täga unitä tämagutkuko unita nadänpäj Kristota nadän imikinik täñkuñ. Nadäkinik täñirä Anututä in näñjata yänpäj Kudupi Munapik iniñ kirekta bian yänkehärom täñkuko upäj wären täñkuk.

14 ☆ Täñkañ Munapik nimiñkuko uwä imaka tägatäga ämawebenyeta kämi yämikta yänkehäromtak man yäwani unitäño kädet täwit-täwit. Munapik ude nimiñkuko unita Anututä nimagut päñku dubini-ken nipmanpän oretoret terak api itnero u bureni-inik nadäkamäj. Unita täktäki ba kudäni siwoñi unita wäpi biñam yäpmäj akuk täkana!

Pol Efesus äbot täñpanita yäñapiñkuk

15-16 ☆☆ Mebäri unita nadäkinikjin ba Anutu täño kudupi ämawebeta iron täñ yämik täkañ unitäño manbiñam nadäñkañ inta Anutu-ken bänep täga man yänkurotä pen yän yäpmäj äbäk täyat.

17 ☆ Kadäni kadäni inta yänpäj Anutu, Ekäninin Jesu Kristo iniñ kirewani, Nanin penyäjek mähemi uken ñode yäñapik täyat; O Anutu, Munapikka yämiñiri unitä nadäk-nadäk tägagämän yämiñkañ gäkño mebäri kwawak pewän ahäj yämiñirän bänepitä gäka nadäkinik kañ täñput.

18-19 ☆☆ Täñpakañ inta yänpäj ñode imaka, yäñapik täyat; Anututä bänep nadäk-nadäkjin täño yäma dät-pewän tumäñirän imaka ñodeta nadäwä tumneñ; Imaka bureni kämi yäpmäkta yänpäbä tepmañkuko unitäño mebäri, ba imaka tägatäga Anututä ämawebenyeta yämikta yänkehärom täwani

☆ **1:14:** 2Ko 1:22 ☆ **1:15-16:** Kol 1:4 ☆ **1:15-16:** Kol 1:3, 1Te 1:2

☆ **1:17:** Kol 1:9 ☆ **1:18-19:** Efe 4:4; Kol 1:12 ☆ **1:18-19:** Kol 1:11

uwä imaka säkgämän-inik, epmäget kudän ikek. Ba ṅodeta imaka, nadäwä tumbut yāṅ yāṅpāṅ yāṅpik täyat; Kehäromini, nadäkinik täṅpani ninken piä täk täyak uwä kehäromi pähap, inipärik kubä.

20 ✧ Kehäromi uwä kehäromi pähap Anututä iṅitkaṅ Jesu Kristo kumbani-ken nanik wädāṅ tädotpāṅ kunum gānaṅ yāṅikṅat pāṅku keru bure kāda teṅkuko u udewanigān.

21 Ude täṅkuko unita imaka kunum gānaṅ itkaṅ, imaka kehäromi nitek, ba wāpi biṅam ārowani nitek, apiṅo itkaṅ ba kāmi itnayāṅ tākaṅ u kudup Kristo-tāgān intājukun itkaṅ yabāṅ yāwat täyak.

22 ✧ Anututä imaka imaka päke u kudup Kristo gāmori-kengān yepmaṅpāṅ iniken äbotta yāṅpāṅ imaka päke u kuduṅtagān tāṅo gwāki ude irekta teṅkuk.

23 ✧ Täṅpākaṅ Anututä iniken äbot uwä Kristo tāṅo gupū morāki morāki ude irirā Kristotä gwāki ude it yāmitak. Äbot täṅpani unitä pāṅku Kristo yāpurārirā Kristo-kät kubāgān ude täyak. Täṅjirā Kristotä imaka kudup unita yabāṅ yāwat piä täk täyak.

2

Kristo terak āneṅi kodak täṅkumāṅ

1 ✧ Bian in momijin ba peṅawākjintä täṅpewān mājojin kumbani ude itkuṅ.

2 ✧ Ude itkaṅ kome ṅonitāṅo nadāṅ gārip waki kādet u iwarān täṅkuṅ. In aṅero äbot waki, punin it

✧ **1:20:** 2Ko 13:4; Kol 2:12; Hib 1:3; Kol 1:16, 2:10 ✧ **1:22:** Sam 8:6; Mat 28:18 ✧ **1:23:** Efe 4:10,15; Rom 12:5; Kol 1:18 ✧ **2:1:** Kol 1:21, 2:13 ✧ **2:2:** Kol 3:7; Tai 3:3; Jon 12:31; Efe 5:6, 6:12

täkaŋ unitäŋo intäjukun ämani täŋo mani buramik täŋkuŋonik. Äma waki unitä ämawebe Anutu mäde ut imik täkaŋ u yabäŋ yäwatkaŋ kädet waki täkta peŋyäwet täyak.

3 ✧ Bureni, bian nin imaka, unitä tawaŋken itkaŋ gupnin täŋo nadäŋ gärip däpmäŋ tärekta nadänpäŋ unita watä piä täk täŋkumäŋonik. Ude täŋitna ämawebe päke u udegän, Anutu täŋo kokwawak yäpmäkta yäwani ämawebe ude itkumäŋ.

4-5 Täŋpäŋ peŋawäknin unitä nidäpmäŋ-pewän mäjonin kumbani ude itkumäŋo upäŋkaŋ Anututä bänep iron pähap täŋpäŋ, butewaki taŋi nadäŋ nimiŋkuko unita Kristo-kät bok täŋkodak taŋpäŋ nipmaŋkuk. Bureni-inik! Anutu täŋo bänep iron unitägän waki kerik-ken nanikpäŋ nimagutkuk.

6 ✧ Ude täŋpäŋ Kristo-kät bok awaŋ gänaŋ nanik wädäŋ tädotpäŋ yabäŋ yäwat piä bok täkta kunum gänaŋ Kristo dubini-ken nipmaŋkuko itkamäŋ.

7 ✧ Ude täŋkuko uwä mebäri ŋodeta täŋkuk; Kristo Jesu terak orakorak kädet täŋ nimiŋkuko u bänep ironi ärowani inipärik kubä unitäŋo mebäri kadäni kadäni kwawak pewän ahäntäŋ kuneŋta ude täŋkuk.

8 ✧ Unita ŋode yäwa; Nadäkinik terak Anutu täŋo bänep iron unitägän waki kerik-ken nanikpäŋ tämagutkuk. U intä imaka kubä täŋirä kaŋpäŋ unita nämo tämagutkuk. Nämo, iniken bänep irona yäŋpäŋ jop tämagutkuk.

9 ✧ Unita äma kubätä iniken wäpi biŋam täga yäpmäŋ akunaŋi nämo. U imata, intä piä täŋirä

✧ 2:3: Kol 3:6 ✧ 2:6: Kol 2:12 ✧ 2:7: Efe 1:7 ✧ 2:8: Jon 4:10; Hib 6:4 ✧ 2:9: 1Ko 1:29-31, 2Ti 1:9

unita yänpäj nämo tämagutkuk.

10 ✧ Nadäkañ? Nin Anutu täño ket kudän, Kristo Jesu terak ämawebe kodaki ude pewän ahäwani. Upänkañ ude jop itta nämo nipmañkuk. Nämo, u kädet tägatäga nintä täkta uku bian iwoyäj niminjkuko u täkta yänpäj nimagutkuk.

Kristo terak äbot kubägän irit

11-12 ✧✧ Eruk, guñ äbotken ahäwani in ñode nadäwut; Juda äbottä inita gupnin moräk madäwani yäj yänpäj intawä gupjin moräk nämo madäwani yäj täwerani. (Upänkañ gup moräk madäk-madäkta yäk täkañ uwä äma täño gup kädatagän.) Tänpäkañ inä Kristo-kät nämo kentäwani ude itkuñ. Ba Isrel kome mähem nämo unita topmäk-topmäk kubägän Anututä iniken Juda ämawebe-kät täñkuko u in unitäño moräki nämo. Ba imaka ämawebeniyeta yämikta yäñkehärom tañkuko u imaka, nämo yäpmäkta yäwani. In Anutujin nämo, ba imaka täga kubä kämi yäpmäkta biñam nämo itkuñ.

13 ✧ Bian, Anutu dubini-ken nämo, ban itkuño upänkañ apiño Kristo-kät kowat kwasikorän tänpäj itkañ unita Kristo täño kumäk-kumäkitä tämagut pabä Anutu dubini-ken tepmañkuko itkañ.

14 ✧ Täñkañ Kristotä ini Juda äbot nin, ba guñ äbotken nanik in, u bämopnin-ken bänep kwini terak irit kädet pewän ahäj niminirän äbot kubägän ude itkamäj. Bian ninin pärik-pärik it täñpani upänkañ Kristotä bämopnin-ken бага parirän iwan kowata

✧ **2:10:** Tai 2:14 ✧ **2:11-12:** Efe 5:8 ✧ **2:11-12:** Kol 1:21; Rom 9:4, 1Te 4:13 ✧ **2:13:** Kol 1:20 ✧ **2:14:** Ais 9:6, 1Ko 12:13; Kol 2:14

kowata täņpeņ kuņatkumäņo u kwinit manņpän kuņkuņ.

15 ✧ U äbot yarä u näkkät kowat kwasikorän täņpän äbot kodaki kubäģän ahäwän yänpän kumäk-kumäkitä Moses täņo бага man ba Juda täņo бага täpuri täpuri kudup kwinit täņpän kuņkuņ. Ude täņirän bänep kubäģän irit kädet ahänjuk.

16 ✧ Täņpän Kristo u, päya kwakäp terak kumbuko uniterak iwan kädet bämopnin-ken itkuko u kwinit täņpän kuņirän gup kubäģän ude ahänjukmäņ. Ude täņkuko unita äbot yarä uwä Anututa iwan ude täņpanipän äneņi nimagut päbä dubini-ken nipmaņkuk.

17 ✧ Täņpäkaņ Kristo unitä päbä ämawebe kudup, Juda äbot Anutu dubini-ken irani nin, ba Anutu dubini-ken nämo irani in manbiņam täga ņode niwetkuk; Iwan kädet paotak. Anutu-kät bänep kubäģän irit kädet pewa ahäkaņ yäk.

18 ✧ Unita Kristo uterakģän ämawebe kudup, Juda äbot nin, ba guņ äbotken nanik in, Munapik kubä unitäģän täņkentäņ nimiņirän Anutu nanin-ken yänapik man täga yäk täkamäņ.

19 ✧ Mebäri unita apiņo guņ äbotken nanik inä kubäken nanik bumik nämo itkaņ. Komejin inigän nämo, Anutu täņo kudupi ämawebe-kät komejin kujat kubäģän ude itkaņ. Ba Anutu täņo kudupi ämawebe ukät koņ kubäģän ude täņpän itkaņ.

20 ✧ Nadäkaņ? Nadäkinik täņpani in uwä eņi Anututä täņpani ude bumik. Uwä ņode; Nin

✧ 2:15: 2Ko 5:17; Kol 1:20,22 ✧ 2:16: Sek 9:10 ✧ 2:17: Ais 57:19 ✧ 2:18: Efe 3:12 ✧ 2:19: Efe 3:6; Hib 12:22-23 ✧ 2:20: Mat 16:18, 1Ko 3:11

aposoro-kät profetpän eni unitäño bek ude änenätän kuñkuk. Täñkañ bek bämopi udetawä Kristo Jesupän änenkuk.

21 ✧ Unita Kristotä eni unitäño kujari kudup kubägän pädat täñpän yepmañ irirän säkgämän ahäñpän kudupi yot, Ekänita biñam ude täñ itak.

22 ✧ Täñpäkañ in imaka, Kristo-kät kowat kwasikorän täñpän irirä Anututä ämawebeniye ätukät kubägän tepmañpän iniken kudupi yot täñ itak ude irirä Kudupi Munapiki terak eni u gänañ it täyak.

3

Poltä guñ äbotken piä täñkuk

1 ✧ Mebäri unita Pol näkä guñ äbotken nanik inta yäñpän Jesu Kristo täño manbiñam yähahäñira komi eniken nepmañkuño itat ño.

2 ✧ In täñkentän tamikta Anututä iron täñpän piä namiñkuko unita nämowä nämö nadäkañ! U nadäkañ yäh nadätat.

3 ✧ Täñkañ iron Anututä namiñkuko uwä ñode; Nadäk tawañ käbop peñkuko u kwawak pewän ahäñ namiñkuk.

4 Unitäño manbiñam kudän täñ tamitat ño daniñkañ uyaku imaka Anututä Kristo terak ude api täñpet yäh nadäk tawañ käbop peñkuko unita nadäwa tumäk täkañ uwä in imaka, api kañpän nadäwä tumneñ.

5 Nadäk tawañ u Anututä ämawebe bian itkuño u kwawak nämö pewän ahäñ yämiñkuk. Upänkañ

✧ **2:21:** Efe 4:15-16; Kol 2:19, 1Ko 3:16 ✧ **2:22:** 1Pi 2:5 ✧ **3:1:** Efe 4:1; Plp 1:7,13; Plm 1,9 ✧ **3:2:** Kol 1:25 ✧ **3:3:** Efe 1:9-10; Kol 1:26

apiño Kudupi Munapik terak Anututä iniken kudupi aposoroniye ba profet ninken kwawak pewän ahänj nimikañ.

6 ✧ Täñpäkañ nadäk tawañ käbop patkuko uwä ñode; Manbiñam Täga unitä guñ äbotken nanik in tämagut päbä tepmañpän nin Juda nanik-kät gup kubägän ude täkamäj. Ude täñkañ nin kudup Anututä imaka Jesu Kristo terak nimikta yänkehärom täwani u kudup yäpmäk täkamäj.

7 ✧ Täñpäkañ näk Manbiñam Täga unitäño watä piä ämani kubä ude ahänkut. Piä u Anututä iniken bänep iron terak, gwäki nämo ude namiñpän täñkehäromtañ namiñkuk.

8 ✧ Näk Anutu täño kudupi ämawebeniye kudup täño äpani-inik ude itat upänkañ Anututä ironi terak nadänj namikinik täñpäñ piä namiñkuko uwä ñode; Näk guñ ämawebe uken Kristo täño imaka imaka tägagämän-inik daninañi nämo unitäño manbiñam yäwettän kuk täyat.

9 ✧ Ba Anutu täño nadäk tawañ käbop nanik unitäño bureni ude ahätak yänj ämawebe kudup nadäwä tumäkta yänjahänpäñ yäwet täyat. Nadäk tawañ u Anutu imaka kuduptagän täñpä-morewani unitä bian umu-kentä käbop penkañ it yäpmäj äbuk.

10 ✧ Ude täñkuko uwä kadäni ñoken añero ärowani ba imaka wäpi biñam ikek punin it täkañ u Anutu täño kudupi äboriye yabänpäñ-nadänkañ ñode nadäneñta täñkuk; Anutu täño nadäk-nadäk mebäri mebäri u ärowani-inik!

✧ **3:6:** Efe 2:13,16-19 ✧ **3:7:** Kol 1:23,25 ✧ **3:8:** 1Ko 15:9-10; Gal 1:16; Efe 1:7 ✧ **3:9:** Rom 16:25 ✧ **3:10:** Rom 11:33, 1Pi 1:12

11 Anututä ude ahäkta nadäk inide inïtkuko udegän apiño Ekäninin Kristo Jesu täño piäni terak bureni pewän ahakañ.

12 ✧ Täñpäkañ Kristo ukät kowat kwasikorän täñpäñ nadäñ imikinik täk takamäj unita Anutu dubini-ken kukta kädet tumäj nimiñirän bätakigän täga kuk takamäj.

13 ✧ Unita näk ñode peñ täwetat; Näkä inta komi nadäk täyat unita bänep yarä-yarä nadänpäñ nadäkinikjin nämo pewä putäreneñ. Nämoïnik! Komi nadäk täyat unita nadäñirä intäño omäk meran ude täk täyon.

Kristotä nadäñ nimikinik täk täyak

14 Eruk, Anutu Nantä imaka imaka ude täñkuko unita gwäjij äpmonj imik täyat.

15 Uwä äbot kubäkubä kunum gänañ itkañ ba kome terak itkañ unitäño nani ude täñpäñ wäpi ini-ini yämik täyak.

16 ✧ U gwäjij äpmonj imiñpäñ inta yäñpäñ yäñapik man ñode yäk täyat; Anututä ini käwut-ken imaka imaka paot-paori nämo itkañ-ken u nanikpäñ intä kehäromigän itta Kudupi Munapik tewän äpäñpäñ bänepjin täñkehärom täyon.

17 ✧ Munapiktä ude täñ-kehäromtañ tamiñirän nadäkinikjintä Kristo imagut päñku tewä bänepjin-ken iritinik täyon. Ba ñode imaka yäñapik täyat; Kristotä in bänepjin-ken itkañ täñpewän iron kowata kowata täktäk kädet unitä bänepjin-ken kehäromigän parirän imaka u ba u tänayäñ takañ u kädet uterakgän täk takot.

✧ 3:12: Jon 14:6; Rom 5:2; Hib 4:16 ✧ 3:13: Kol 1:24 ✧ 3:16: Kol 1:11 ✧ 3:17: Jon 14:23; Kol 1:23, 2:7

18-19 ✨ In ude täñit Anutu täño kudupi ämawebe päke ukät Kristo täño iron ärowani-inik, inipärik kubä unitäño mebäri nadäwä tärekta kehäromi pat tamiton yäñpäñ yäñpäñ täyat. Kristo täño iron u äpmonpani pähap, täga nämo nadäwä tärenañi upäñkañ u kañ kañpäñ nadäwä tumbut yäñ yäñpäñ Anutu-ken yäñpäñ täyat. Ude kañpäñ nadäwä tumäñirä Anututä iniken mebärini tokñek pätak uwä inken udegän tokñek päton.

20-21 ✨ Unita Anutu täño kudupi ämawebeniye, Kristo Jesu-kät kwasikorani nintä Anutu u wäpi biñam yäñpäñ tärek-täreki nämo iniñoret täk täkana! U imata, Anututä iniken kehäromi ninken piä täk täyak uterak imaka nintä nadäk täkamäj ba unita yäñpäñ täkamäj u irepmitpäñ bumta täga täñpek.

4

Äbot täñpani uwä Jesu täño gupi ude

1 ✨ Näk Pol, Ekänita watä piä täñ imik täyat unita yäñpäñ komi eniken itkañ man täwerayäñ täyat ñonita nadäkinik täneñ; Anututä inita biñam yäñpäñ tepmañpäñ kädet ude kañ iwarut yäñpäñ täwetpäñ täwonjäreñkuko udegän gwäk pimijpäñ kañ kuñarut.

2 ✨ Kädet uwä ñode; In äbot täñpani notjiye gämori-ken itkañ orañ yämiñpäñ bänep kwini ba bänep äpani terak irit täño kädet iwatpäñ bänep ironjin kwawak peñkañ täñkentäk kowata kowata täñpeñ kañ kuñarut.

✨ 3:18-19: Kol 2:2 ✨ 3:18-19: Kol 2:10 ✨ 3:20-21: Kol 1:29

✨ 4:1: Efe 3:1; Kol 1:10 ✨ 4:2: Kol 3:12-13

3 ✧ Imata, inä Kudupi Munapik täŋo bänep kwinitä topmāŋpāŋ äbot kubägän tepmaŋpani itkaŋ unita. Ude itkaŋ unita ehutpāŋ bänep kwini uterak bänep kubägän täŋpāŋ itta piäni pen täk täkot.

4 ✧ Unita in ŋode nadäwut; Äbot bureni kubägän, Munapik bureni kubägän itak. Ba imaka nintä kämi yäpmäkta Anututä iwoyāŋ nimani u udegän, bureni kubägän itak.

5 ✧ Ba Ekäni bureni kubägän itak, ba nadäkinik bureni kubägän itak, ba ume ärutärut mebäri kubägän, u Jesu yäpurärät-tagän.

6 ✧ Täŋpäkaŋ ämawebe kuduŋtagän täŋo Anutu ba Nanin bureni kubägän itak. Ini kubä-tägän ämawebe päke unita intäjukun täŋ yämik täyak. Täŋkaŋ ini-tägän ämawebe kudup kehäromi yämik täyak. Ba ini-tägän ämawebe kudup bämopi-ken it täyak.

7 ✧ Upāŋkaŋ äbot täŋpani nin kubäkubäta Kristotä ini nadatak udegän iron yäpmāŋ daniŋpāŋ kubäkubä nimik täyak.

8 ✧ Unita yāŋpāŋ Anutu täŋo man kudän terak ŋode pätak;

U iwaniye täŋo kehäromi yäpmāŋ äpäkinik täŋpāŋ punin-inik unu äroŋkuk.

*Äroŋpāŋ ämawebe kubäkubäta iron yämintāŋ kuŋkuk.
Sam 68:18*

9 ✧ Eruk, man biani uterak man 'äroŋkuk' unitä

✧ 4:3: Kol 3:14-15 ✧ 4:4: Rom 12:5; Efe 2:16,18 ✧ 4:5: Jon 10:16

✧ 4:6: 1Ko 12:6 ✧ 4:7: Rom 12:3,6 ✧ 4:8: Kol 2:15 ✧ 4:9: Jon 3:13

ɲode niwoŋäretak; Intäjukunä Kristo u kome terak ɲo äpuk.

¹⁰ Tänpäkaŋ äma äpuko unitägän äneŋi äronkuk. U wäpi biŋamtä komeŋi komeŋi, punin terak ba kome terak päke ɲo it morekta nadäŋpäŋ punin-inik, kunum irepmitpäŋ unu äronkuk.

¹¹ ✧ Eruk, äma unitägän äbot täŋpani ämawebeta iron ɲode yämiŋkuk; Äma ätu aposoro piä täkta iwoyäŋkuk. Ätuwä Anutu täŋo meni jinom yäpmäŋpäŋ yäŋahäk piä täkta. Ätuwä Anutu täŋo manbiŋam komeŋi komeŋi yäpmäŋ kuŋatta. Ätuwä Anutu täŋo kudupi ämawebe watä it yämikta. Ätuwä ämawebe Anutu täŋo man kädet u yäwetpäŋ yäwoŋärekta iwoyäŋkuk.

¹² ✧ Eruk, ima mebärita äma äbot u iwoyäŋkuk? U Anutu täŋo kudupi ämawebeniye täŋpidäm taŋ yämiŋirä unitä täŋkentäk piä mebäri mebäri täneŋta iwoyäŋkuk. Anutu täŋo kudupi ämawebetä ude täŋkaŋ Kristo täŋo gupi, Anutu täŋo äbot kubägän u nadäkiniki säkgämän, kehäromi nitek api itneŋ.

¹³ ✧ Eruk ämawebe äboriye nin uwä nadäkiniknin tägaŋirä-tägaŋirä nin kudup täŋo nadäkiniknin mebäri kubägän api täŋpek! Ba nin kuduptä Anutu täŋo Nanaki Bureni-inik unita gäripi pähap nadäŋ imiŋpäŋ nadäŋ imikinik uterakgän api täne. Ude tänayäŋ tämäŋo uyaku äma bureni itpäŋ Kristotä itkuko udegän api itne.

¹⁴ ✧ Eruk, Kristotä itkuko udegän itkaŋ ninä nanak täpuri, nadäk-nadäki äreyäwani ude wari

nämo api itne. Täñitna äma man bureni yänkañ jop manman yänpän-yäwoñärek piä täk täkañ unitä yän-nikñat-pewä nadäk-nadäknin täga nämo täñkuräk täneñ. Äma udewani uwä yän-yäkñarani kädetta mebäri nadäkinik täñpani upänkañ unitäño jop manman ba yän-yäkñarani ärowanitä nadäkiniknin täga nämo wädäñ tänpän kuneñ.

¹⁵ Nämoinik, man udewanita juku nämo pene. Täñ, ninä not kowata kowata tänpän kuñat-kuñat täño kädet ugänpän iwarän tänpän kuñatkañ Anutu täño man bureni ugän yäk täkäna. Ude täñpeñ kuñatkañ bänep nadäk-nadäknin, yäkyäknin, irit kuñat-kuñatnin u kudup tägañpän ämawebe kehäromi nitek ude it täkäna, äbot täñpani täño gwäknin Kristotä it täyak ude.

¹⁶ Tänpäkañ Kristo uwä iniken gupi moräk, äbot täñpani kubäkubä unita intäjukun täñ niminirän gup kubägän ude täk täkamän. Täñitna Kristotä gup kubägän u towik täyak. Towinirän gup moräk-moräk kubäkubä uwä piä iniken iniken täñirä gup u iron kädet täñpeñ kuñat-kuñat ikek kehäromigän tägak täyak.

Irit kuñat-kuñat kädet kodaki iwatne

¹⁷⁻¹⁸ ✧✧ Eruk unita näk Ekäni wäpi terak ñode peñ täwetat; In guñ äbotken naniktä kuñat täkañ ude wari nämo kuñatneñ. Unitäño nadäk-nadäki u jopigän, bipmän urani udewani. U imaka kubäta nämoinik nadäkañ. Imata, man nadäkta bitnäñpän juku nämo pek täkañ. Unita irit täga Anututä iwoyän nimani u täga nämo api koreneñ.

✧ **4:17-18:** 1Pi 1:14; Rom 1:21 ✧ **4:17-18:** Efe 2:12

19 ✧ Nadəŋ-gärip waki u täkta mäyäk kubä nämoinik nadäk täkaŋ. Irit kuŋat-kuŋariken waki kädet u iwattagän gäripi pähap nadäk täkaŋ. Ude täŋirä gäripi inide kubä ahäŋirän kädet waki-wakiinik mebäri mebäri täŋtəŋ kuk täkaŋ.

20 Upəŋkaŋ Kristo təŋo kädet täwetpəŋ täwoŋərewani u udewani nämo.

21 Nämoinik! Ba jide? Manbiŋam bureni Jesuken nanik täwetpəŋ täwoŋərewani unita guŋ täkaŋ?

22 ✧ Man bureni täwetpəŋ täwoŋərewani uwä ŋode; Apiŋo in ämawebe kodaki ude itkaŋ. Bian nadäkinik nämo täŋpəŋ ämawebe biani ude itkuŋ. Ämawebe biani ude itpəŋ unitəŋo bänep ba nadəŋ gärip biani iwarän täŋkuŋo u kakätəwut yəŋ täwerani. Nadäk biani uwä jopi, bänepjin täŋ-täŋattagän. U iwarän täŋpəŋ wanpəŋ wakinik tänayəŋ täŋkuŋ.

23 ✧ Unita kädet biani u maŋpä kwäkaŋ mäjoiŋ ba nadäk-nadəkjin kodaki inipärik, tek ude wädəwä ärokta täwetpəŋ täwoŋərewani.

24 ✧ Inä ämawebe kodaki ahəwut yəŋ täwerani. Ämawebe kodaki uwä Anututä täŋpəŋ pewän nadäk-gärip kodaki nikek, ini bumik ude ahəwani. Unitəŋo täktäki uwä siwoŋi kudupi-inik.

25 ✧ Unita yəŋpəŋ in jopman yäkyäk kädet penpəŋ man siwoŋi bureniŋän notjiye-kät kowat yəwän täŋpəŋ kuŋat täkot. Imata, nin gup kubä təŋo moräki moräki ude itkaməŋ unita.

26 ✧ Unita kokwawak nadəŋpəŋä, ket nadəŋkaŋ;

✧ **4:19:** Kol 3:5 ✧ **4:22:** Rom 8:13; Kol 3:9 ✧ **4:23:** Rom 12:2
 ✧ **4:24:** Stt 1:26; Kol 3:10 ✧ **4:25:** Kol 3:8-9; Sek 8:16 ✧ **4:26:**
 Sam 4:4; Jem 1:19-20

Kokwawakka unitä momi täktäk kädet-ken tep-manpekta. Unita kokwawakjin u pen nämo nadän yäpmän kuŋatneŋ. Nämo, kome nämo bipmänjirän kepma ugän penenŋ.

27 Täŋkaŋ Satanta yäma nämo dät iminenŋ.

28 ✧ Täŋpäkaŋ inkät nanik äma ätu kubota täŋpani itkuŋo u kubota wari nämo tänenŋ. Nämo, tuŋum imaka imaka yäpmäkta piäni ini täŋpäŋ yabän ahänenŋ. Ude täŋpäŋ yäpmänkaŋ inita peŋit, äma jäwärita yämiŋit tänenŋ.

29 ✧ Täŋpäkaŋ man yäkyäkjin-ken man waki kubä nämo pewä ahäwek. Äma täŋkentän yämikta man ugänpäŋ yäk tänenŋ. Ude täŋjirä ämatä nadänkaŋ säkgämän nadänpäŋ bänepi täŋkehärom tänenŋ.

30 ✧ Täŋpäkaŋ in Anutu täŋo Kudupi Munapikta nadän bäräp nämo iminenŋ. Imata, Anututä näkŋaken ämawebe ude it namiŋirä kadäni pähapken näkŋata biŋam bureni-inik kaŋ yämagura yän nadänpäŋ Kudupi Munapik upän inä wären täŋkuk.

31 ✧ Unita inä kädet wakiwaki ŋodewani u kudup peŋ morenenŋ; Inŋam kumät, täŋkubit-kubit, kokwawak, yänawät-awät, äma yänpäŋ-yebek, ba täŋpäwak kädet mebäri mebäri u nämoinik tänenŋ.

32 ✧ Nämo, kädet ŋodepäŋ täga tänenŋ; Äbot täŋpani notjiye ätukät not kowata kowata täŋpäŋ bänep kwini terak kubägän kuŋatneŋ. Ude täŋkaŋ notjiye täŋo momi peŋ yämik täkot, Anututä Kristo wäpi terak momijin peŋ tamiŋkuko udegän.

✧ 4:28: 1Te 4:11 ✧ 4:29: Efe 5:4; Kol 3:8, 4:6 ✧ 4:30: Ais 63:10, 1Te 5:19; Efe 1:13-14 ✧ 4:31: Kol 3:8 ✧ 4:32: Mat 6:14; Mat 18:22-35; Kol 3:12-13

5

Penyāṅek gānaṅ kuṅat-kuṅat

1 ✧ Inā Anutu tāṅo nanakiye, bānepi gāmāni unita ini it tāyak udegān itpeṅ kuṅat tākot.

2 ✧ Tāṅpākaṅ irit kuṅat-kuṅatjinken iron kādettā intājukun irek. Iron kādet nintā tākta yāwani uwā Kristotā ṅode niwoṅāreṅkuk; Unitā nadāṅ nimikinik tāṅpāṅ iniken gupi nin tāṅkentāṅ nimikta iniṅ kireṅkuk. Ude tāṅkuko uwā Anututa ārawa kābāṅi sākgāmān-inik, Anututā ini gāripi nadāk tāyak ude tāṅ imiṅkuk.

3 ✧ Inā Anutu tāṅo kudupi āmawebe unita kubokāret kādet, yabāṅgārip waki ba āma tāṅo tuṅumta yabāṅgārip tāṅirā Anutu iṅamiken tāga nāmo tāṅpek. Kādet udewanita yāṅpāṅ-nadāk nāmoinik tāk tāneṅ.

4 ✧ Tāṅkaṅ man kābāṅi-kābāṅi, me yākyāk, ba imaka māyāk ikekta ārāpi tāktāk u inken nāmo ahāwek. Nāmo, ināwā Anutu bānep tāga man iwet-iwet unitagān yāk tākot.

5 ✧ Tāṅkaṅ ṅode unita bureni-inik yāṅ nadāneṅ; Āma kubokāret kādet iwarani, kādet tarāki tāṅpani ba āma tāṅo tuṅumta yabāṅgārip tāṅpanitā Kristo ba Anutu tāṅo yabāṅ yāwat yewa unitāṅo bureni nāmoinik api koreneṅ. Imata, kudān u uwā anutu jopi nadāṅ yāmik-yāmik kādet ubayāṅ.

6 ✧ Unitā āma kubātā kādet waki udewanī iwatta bānep ārik-ārik man tāwerirān nāmo nadāṅ imineṅ.

✧ 5:1: Mat 5:48 ✧ 5:2: Rom 14:15; Gal 2:20; Hib 10:10; Kis 29:18

✧ 5:3: Kol 3:5 ✧ 5:4: Efe 4:29 ✧ 5:5: 1Ko 6:9-10; Kol 3:5 ✧ 5:6: Kol 2:4,8; Rom 1:18

Kädet udewanita Anutu täño kokwawaktä äma mani bitnäk täkañ-ken api ahäwek.

⁷ Unita in äma udewani-kät not nämoinik tänpəñ kuñatneñ.

⁸ ✧ Nadäkañ? In bian bipmäñ urani ude itkuño upäñkañ apiño Ekäni-kät kowat kwasikorän täk täkañ unita penjäñek ude itkañ. Unita penjäñek nanak ämawebe ude itneñ.

⁹ U imata, penjäñektä kädet täga ba kädet siwoñi mebäri mebäri, ba man bureni yäkyäk kädet u pewän ahäk täkañ.

¹⁰ ✧ Unita irit-kuñat-kuñat Ekänitä gäripi nadäk täyak u kañ-ahäkta piäni täk täkot.

¹¹ Täñkañ bipmäñ urani täño kädettä bureni täga kubä nämo pewän ahäk täkañ unita mäde ut imiñpäñ wakini u kwawak pewä ahäk täkot.

¹² Wära! Kädet wakiwaki äma penjawäk täñpanitä käbop käbop täk täkañ u mäyäk ikek unita näkä kwawak yäñahänañi nämo.

¹³ ✧ Upäñkañ penjäñektä imaka kudup kwawak pewän ahäkta yäwani.

¹⁴ ✧ U imata, penjäñektä imaka käbop nanik täñpewän kwawak ahäk täkañ uwä penjäñek udegän it täkañ. Unita yäñpäñ man kubä ñode kudän täwani pätak;

Ai! Kumbani komeken däpmon pätkañ in apiño kodak täñpäñ akukot!

Ude täñirä Kristo täño penjäñek intä terak ijiñ-yäñeton.

✧ **5:8:** Efe 2:11,13; Kol 1:13, 1Pi 2:9; Jon 12:36 ✧ **5:10:** Rom 12:2

✧ **5:13:** Jon 3:20-21 ✧ **5:14:** Ais 26:19, 60:1; Rom 13:11

15 Unita irit kuŋat-kuŋatjinta watäni ket itpäŋ kuŋatneŋ. Guŋtä kuŋat täkaŋ ude nämo kuŋatneŋ. Nämo, äma nadäk-nadäk ikektä kuŋat täkaŋ ude itpeŋ kuŋatneŋ.

16 Apinjo intä Anutu täŋo nadäk kädet u iwaräntäkta gwäk pimiŋpäŋ kuŋat-kuŋat kadäni. Imata, apinjo kadäni wakiken itkamäŋ unita kepma kubä jop nämoinik tärepmirek.

17 ✧ Täŋkaŋ nadäk-nadäkjin nämo täŋkuräk täneŋ. Nämoinik, Ekänitä kädet siwoŋi intä iwatpäŋ täkta nadäk täyak u kaŋ-ahäkta piäni täk täkot.

18 ✧ Täŋkaŋ ume komi täŋguŋguŋ täkta taŋi nämo näneŋ. Ude täŋpäŋä irit kuŋat-kuŋatjin api täŋpäwaneŋ. Ude unita ŋode täneŋ; Ume naŋpä tokŋek täkaŋ ude Kudupi Munapik imagurä tokŋek täyon.

19 ✧ Täŋkaŋ äbot täŋpani notjiye-kät man ŋodewanipäŋ kowat yäwän täk täkot; Anutu iniŋoret kap Sam gänaŋ nanik ba ämatä yäntewani, ba kap kodaki Munapiktä bänepjin-ken pewän ahäk täkaŋ, kap udewani-udewanipäŋ tenpäŋ bänepjintä Ekäni iniŋoret täkot.

20 ✧ Ude täŋkaŋ Ekäninin Jesu Kristo wäpi terak imaka imaka ahäŋ nimik täkaŋ u kuduŋta yäŋpäŋ Anutu Naninta bänep täga man kadäni kadäni iwet täkot.

Nädapi iritta man

21 ✧ Täŋpäkaŋ in Kristo täŋo man buramiŋpäŋ oraŋ imik täkaŋ unita injin udegän, man buramik kowata kowata täŋpeŋ kuŋat täkot.

✧ 5:17: Rom 12:2; Kol 1:9 ✧ 5:18: Luk 21:34 ✧ 5:19: Kol 3:16; Sam 33:2-3 ✧ 5:20: Kol 3:17 ✧ 5:21: 1Pi 5:5

22 ✧ Eruk webe, Kristota watä piä täñ imikta yäñpän inä äpjiye täño man kañ buramiwut.

23 ✧ U imata, äpitä webeni täño intäjukun ude itak, Kristotä gupi, äbot täñpani waki keriken nanik yämagutkuko unitäño gwäki itak ude.

24 Unita webeniyetä äpiye täño man buramik-inik täneñ, Anutu täño äbottä Kristo täño man buramik-inik täk täkañ udegän.

25 ✧ Eruk äma, in uwä webejiyeta nadän yämikinik täneñ, Kristotä iniken äbot nadän yämikinik täñpän unita gupi inin kireñkuko udegän.

26 ✧ Kristotä ude täñkuko u mebäri ñodeta täñkuk; Äbot u Anututa biñam täñpän kudupi irut yäñpän iniken manpän umetä-yän ärutpak täñpän yepmanjuk.

27 ✧ U äbot unitä ini inamiken säkgämän, kuräkinik, bäräm bäräm nitek kubäkät nämo, duduminik kañ irut yän nadänpän ude uwä täñkuk.

28 U udegän, ämatä iniken gupita gäripi nadäk täkañ udegän webeniyeta nadän yämineñ. Unita äma, webeniyeta gäripi nadäk täkañ, äma udewanita ñode täga nadäne; U iniken gupita gäripi nadäk täkañ yän nadäne.

29 Nadäkañ, äma kubätä iniken gupita iwan täga nämo täñpek. Nämo, u watäni itpän ketem towik täkañ, Kristotä äboriye watäni itpän yepmän towik täyak udegän.

30 ✧ U imata, nin uwä iniken gupi täño moräki moräki unita.

✧ 5:22: Kol 3:18, 1Pi 3:1 ✧ 5:23: 1Ko 11:3; Efe 1:22 ✧ 5:25: Kol 3:19, 1Pi 3:7; Gal 1:4 ✧ 5:26: Tai 3:5; Hib 10:10 ✧ 5:27: 2Ko 11:2; Kol 1:22 ✧ 5:30: 1Ko 6:15; Efe 1:22-23

31 ✧ Bureni, Anutu täño man ñode kudän täwani unitä näkño man ño meham täyak; Ämatä minjiye naniye yabä-kätän päñku webeni-kät kentänpän gup kubägän ude täñpän api itden.

32 ✧ Täñpäkañ man kudän ño täño mebäri uwä äpmonpani. Eruk man unitäño bureni uwä Kristokät äboriye unita yäyat.

33 Upänkañ äma kubäkubä inta imaka, ñode yäyak; Injinken gupjinta gäripi nadäk täkañ udegän webeyeta nadäk täkot. Täñpäkañ webe intäwä äyänutpäñ äppiye orañ yämik täkot.

6

Nädamiñi-nani iritta man

1 ✧ Eruk ironironi, in Ekänita biñam itkañ unita menjiye nanjiyeta man buramik täñ yäminirä Anutu inamiken siwoñi täk täyon.

2 ✧ U imata, Moses täño бага man kubä, jukuman ikek intäjukun täyak uwä ñode; In menjiye nanjiye orañ yämineñ.

3 ✧ Eruk, unitäño jukuman uwä ñode; Ude tänayän täño uyaku säkgämän itkañ kome terak kadäni karoni api it yäpmän äroneñ. *Lo 5:16*

4 ✧ Täñpäkañ menñan inä nanakjiyeta kokwawak jop nadän nämo täñ yämineñ. Ude täñpäwä inta gäripi nämo nadänpän kokwawak nadän tamineñ. Unitä kädet siwoñi iwatta, kädet Kristotä gäripi nadäk täyak ugänpän yäwetpäñ yäwoñärenpäñ irit kuñat-kuñari yäpä-siwoñtañ yämik täkot.

✧ 5:31: Mat 19:5 ✧ 5:32: Rev 19:7 ✧ 6:1: Kol 3:20 ✧ 6:2: Mat 15:4 ✧ 6:3: Lo 5:16 ✧ 6:4: Kol 3:21; Lo 6:7,20-25; Sam 78:4; Snd 22:6

Piä äma jopi-kät intäjukun ämaniyeta man

⁵ ✧ Eruk, äbot tänpäni in ätu äma täño piä watä äma jopi kuñat täkañ inta ñode yäyat; Piä täñ yämik täkañ unitäño mähemita umuntañpäñ orañ yämiñkañ bänep yarä täñkañ nämo, mani buramik täkot. Kristo täño mani buramiñpäñ watä piä täñ imineño udegän täñ yämik täkot.

⁶ Näk äma täga yäñ nadäwän yäñpäñ kudän ude piä mäheми inamiken ugän nämo täñyäkñatneñ. Nämo, bänep nadäk-nadäkjin piä uterak peñkañ Kristota watä piä täñ imikamäñ yäñ nadäñpäñ piä mäheми täño man buramik täneñ. Anututä kädet udetawä gäripi nadäk täyak.

⁷ Unita Kristota takamäñ, äma kubäta nämo yäñ nadäñpäñ watä piäjin u oretoret terak täk täkot.

⁸ ✧ Imata, Ekänitä kowata piä wäp yäpäni uterak nämo api tamek. U piä täga täk täkañ uterak api tamek.

⁹ ✧ Täñpäkañ piä mäheми inä udegän, piä ämajiye jopi unita kudän säkgämän täñ yämik täkot. Täñmun-unun kädet täñ yämikta nadäk täkañ u kudup kañ peñ morewut. Imata, Ekäni kunum gänañ it täyak unitä in ba piä watä ämajiye bok Ekäni ude itkañ nadäk-nadäk kädet kubä terakgän inä yäpmäñ danik täyak.

Ämik täño tuñum Anututä nimani

¹⁰ ✧ Eruk, man tärek-tärek ñode täwera nadäwut; In Ekäni-kät kowat kwasikorän täñpäñ itkañ unita kehäromini wädäñ yäpmäñ päbä inñitpäñ uterak yeñgämä pewäkañ kehäromigän itkot.

✧ **6:5:** Kol 3:22-23; Tai 2:9-10, 1Pi 2:18 ✧ **6:8:** 2Ko 5:10; Kol 3:24-25

✧ **6:9:** Kol 4:1; Rom 2:11 ✧ **6:10:** 1Ko 16:13

11 ✧ Təŋkaŋ əmik təŋo tuŋum Anututə tamik təyak u kudup yəpmənpəŋ wədəwə ərowəkaŋ itkot. Ude təŋkaŋ uyaku əma waki Satan unitəŋo tənyəkŋarani kudən waki mebəri mebəri unitə ahəŋ taminjirə təga api kehərom tanpəŋ itneŋ.

12 ✧ Unita ket nadəwut; Əmik tək təkaməŋ u əmakət nəmo tək təkaməŋ. Nəmoink! Uwə imaka ərowani ba wəpi biŋam ikek, ba imaka imaka mebəri mebəri kehəromi nitek bipməŋ urani kome ŋonita watəni it təkaŋ, ba əma waki təŋo aŋero kehəromi nitek punin kuŋat təkaŋ ukət əmik tək təkaməŋ.

13 Unita əmik təŋo tuŋum Anututə tamik təyak u kudup wədəwə ərowəkaŋ itkot. Ude tənayəŋ təŋo uyaku əmik kadəni-ken iwankət əmik tənpəŋ nəmo api əmetpeŋ kuneŋ. Nəmoink, əmik təntəŋ kuŋtəŋgən iwan təŋo kehəromi paorirən inə ugən kehərom tanpəŋ təga api itneŋ.

14 ✧ Tənpəkaŋ kehərom tanpəŋ itnayəŋ nadənpəŋə eruk ŋode təneŋ; Man bureni upəŋ pion ude təŋ-təpənek təkot. Təŋkaŋ kədet siwoŋi təktəkjin upəŋə kupəŋtek ude pewə wədək təkot.

15 ✧ Təŋkaŋ əmatə bərəŋekta kuroŋi ärərani peŋpəŋ pidəmtak təkaŋ udewə bənep kubəgən pewə ahək-ahək təŋo Manbiŋam Təga u əmawebe nəmo nadəwani-ken pəŋku yəŋahəkta pidəmtak təkot.

16 Ude təŋkaŋ kadəni kadəni nadəkinik kehəromi təŋpeŋ kuŋarirə unitəwə kurepə ude təŋ tamik təyon. Ude uyaku əma waki Satan unitə kuwek

✧ **6:11:** Rom 13:12, 2Ko 10:4; Efe 4:14 ✧ **6:12:** Jon 14:30, 1Pi 5:8-9

✧ **6:14:** Ais 11:5, 59:17, 1Te 5:8 ✧ **6:15:** Ais 40:9; Rom 10:15

kädap ikek gwäjin tänpän ämnyän täño u täga api weŋkireneŋ.

17 ✧ Täŋkaŋ Kristotä waki keri-ken nanik tämagutkuko unita juku piŋpäŋ kuŋarirä unitä gwäpä kehäromi ude täŋ tamik täyon. Täŋpakaŋ Anutu täño man Kudupi Munapiktä tamik täyak upäŋä kadä ude iŋit täkot.

18 ✧ Täŋkaŋ Kudupi Munapik täño kehäromi terak Anututä täŋkentäŋ tamikta yäŋapik man kädet mebäri mebäri terak kadäni kadäni iwet yabäk täkot. Täŋkaŋ nämo gaŋa täneŋ. Nämo, gwäk pimiŋpäŋ Anutu täño kudupi ämawebe kudupta yäŋpäŋ yäŋapik man yäk täkot.

19 ✧ Ba näk täŋkentäŋ namikta imaka, yäŋapik täkot. Ude yäŋapiŋirä man yäwayän täyat-ken u Ekänitä näwerirän Manbiŋam Täga täño mebäri käbop itkuko u umunkät nämo, bätakigän yäŋahäk täyiwa.

20 ✧ Näk unitäño biŋam yäŋahäwani äma. Täŋkaŋ näk komi eŋiken itat unita notnaye, Ekäniken yäŋapiŋirä yäŋ namani ude, manbiŋam u bätakigän yäŋahäk täyiwa.

Yäntärek man

21 ✧ Eruk notnaye, näk jide itat ba täk täyat unitäño manbiŋamä Tikikustä äreneŋapi täwerek. Tikikus täño mebäri nadäkaŋ; U notninpak tägagämän, Ekäninin täño watä piä äma bureni-inik kubä.

✧ **6:17:** 1Te 5:8; Ais 49:2; Hib 4:12 ✧ **6:18:** Luk 18:1; Kol 4:2, 1Te 5:17 ✧ **6:19:** Apos 4:29; Kol 4:3-4, 2Te 3:1 ✧ **6:20:** 2Ko 5:20; Plm 9 ✧ **6:21:** Apos 20:4; Kol 4:7-8, 2Ti 4:12

²² U iniŋ kireŋpewa äretak uwä ŋodeta; Nin kome itkamäŋ-ken ŋoken jide itkamäŋ u täwerirän nadäŋpäŋ bänepjin täŋkehärom taŋpäŋ itneŋta yäŋpäŋ iniŋ kireŋpewa äretak.

²³ Täŋpäkaŋ Anutu Nanin-kät Ekäninin Jesu Kristotä äbot täŋpani notnaye in kudupta bänep kubägän irit, ba bänep iron nadäkinik ikek tamiton.

²⁴ ✧ Täŋpäkaŋ ämawebe Ekäninin Jesu Kristota gäripi tärek-täreki nämo nadäk täkaŋ uterak Anutu täŋo orakorakitä pat yämiton. Ugän.

Tuma-Irumu
The New Testament and portions of the Old Testament
in the Tuma-Irumu Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen na sampela Olpela Testamen long
long tokples Tuma-Irumu long Niugini

copyright © 1997, 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tuma-Irumu

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-05-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 May 2025 from source files dated 3 May 2025

914cbf46-f59a-54d1-b209-0f763534edb5